

20 Selångersån & Selångersfjärden

Sulån förenar sig med Sättnaån i närheten av Gåltjärn. En bit söder om Kovland byter ån namn till Selångersån. Ån är ett fint kanotvatten vid högvatten och går att paddla från Gåltjärn till Sundsvall, en sträcka på 25 km med en total fallhöjd på 53 m.

Den lummiga lövskogen längs ån har ett rikt fågelliv och frodig vegetation. Här växer den sällsynta älvtooltan (älvfallat). Vid åns utlopp i Selångersfjärden finns länets största levande delta. Selångersfjärden är en gammal havsvik som krymper i och med landhöjningen. Den påverkas fortfarande av havsvattenströmningar.

Längst ut på deltat växer ett stort bestånd mandelpil. Denna trädart, som känns igen på lansettlika blad och rödaktig stam, har blivit sällsynt sedan de stora älvarna reglerades.

Fjärden med deltat och den grunda igenväxande Prästtjärnen, norr om fjärden, är fina fågellokal. De bästa vadartillhållen på våren är stränderna kring Prästtjärnen och nedanför Selångers kyrka.

Mellan Sundsvalls centrum och Selångersfjärden finns fina promenadstråk längs ån och även vid fjärden. Dessa kommer ytterligare att förbättras 2009 med en 14 km lång slinga från centrum till Selångersfjärden.

Geologi

Selångersån har ett kraftigt slingrande förlopp genom de avlagringar som avsatts på den tidigare havsbotten. Vid utloppet i Selångersfjärden sker aktiv deltabildning. Här har vi ett geologiskt förlopp som normalt pågår under tusentals år, men som nu fullföljs mycket snabbt. Vid höga vattenflöden i Sättnaån blir det ofta ras och skärningar som gör att sand och silt följer med till Selångersfjärden där deltat byggs på. Fjärden blir allt

grundare och ytan minskar snabbt. På 160 år har Selångersfjärden minskat med 70%. Om 50 år kommer små avsnörda sjöar liknande Prästtjärn, Prästviken och Norrfjärden att finnas kvar utan förbindelse med ån. Sedimentet från Sättnaån förs då vidare till Sundsvallsfjärden där ett nytt delta växer fram.

Växter

Lövskogsbård längs ån och lummig gråalskog på deltat med arter som nordisk stormhatt, strutbräken, skuggviol, vitsippa, liljekonvalj, ormbär, gullpudra, desmeknopp, kabbleka, trolldruva, flädervänderot, springkorn, älvtoolta (sydligaste växtplatsen i landet) och mandelpil. Den fridlysta växten gul svärdslija förekommer här. Selångersfjärden har en intressant vattenvegetation med arter som vitstjälksmöja, bredkaveldun och hårsärv. Bredkaveldun finns även i Prästtjärn.

Svampar

Under försommaren växer här den ståtliga svampen älvkragskivling, en nordlig art.

Djur

Bäver finns i ån, räv och grävling har sina gryt i strandbrinkarna. Öring vandrar upp i ån. Här finns också harr, sik, mört, abborre, flod- och bäcknejonöga och gädda. Fisket, som ingår i Selångersåns fiskevårdsområde, arrenderas av Sundsvalls sportfiskeklubb, se deras hemsida www.sundsvalls-sportfiskeklubb.nu.

För fågelskådning är området i första hand en vår-försommarlokal. Under början av maj rastar en hel del olika vadararter och simänder. Sen är det häckfågelfaunan som är av intresse. Svarthakedopping, sångsvan och rörhöna kan nämnas. I deltaområdet häckar ibland mindre strandpipare. Bland häckande tättingar finns arter som rosenfink, härmsångare och näktergal. Fiskgjuse fiskar regelbundet i sjön. Chan-

Selångersdeltat: 4 km från Sundsvalls centrum; åk Västra vägen till Bergsåker, sväng av mot Folkets hus (vänster), fortsätt vägen mellan fotbollsplanerna, vid vägs slut finns parkering. Redan här kan du njuta av mandelpilen. Informationstavla finns uppsatt innan parkeringen.

Från parkeringen leder trevliga stigar både åt höger och vänster. Man kan också parkera vid Selångers kyrkogård, gå förbi kyrkoruinen, passera det liljekonvaljklädda forngravsområdet och följa stigen mellan åkrarna ner till sjön.

sen att få se fiskande gråhäger är stor. Ett rätt stort antal trutar och måsar brukar ligga på sjön, ibland finns bland dessa ovanligare arter som vittrut. Framåt sensommaren-hösten rasar emellanåt en hel del gäss som kanadagås, vitkindad gås och ibland också fjällgås, framförallt i och väster om Selångersfjärden.

Läs mer om gästande fåglar på hemsidan www.mof-medelpad.nu

Kulturmiljö

Dessa trakter är kulturhistoriskt högtintressanta. Väster om Selångersfjärden ligger ruiner av den gamla kyrkan från 1200-talet. Selånger var då ett viktigt centrum och i kyrkan förvarades huvudexemplaret av Hälsingelagen. Vid denna tid kunde båtar segla ända upp till S:t Olofshamnen.

I närheten

Väster om Selångersfjärden utbreder sig ett jordbrukspräglat kulturlandskap med fin värfloora och förekomst av hassel. Området hör till de fornminnestäta i landskapet och har en kulturhistoriskt intressant bebyggelse. I Bergsåkerstjärnen växer den fridlysta gula svärdslijlan i ett mycket stort antal.

En vandringsled som bitvis följer Selångersån är Hälsans stig. Ena slingan går mellan Kulturmagasinet och Mittuniversitetet vid Åkroken och andra slingan mellan Mittuniversitetet och gravfältet i Högom. Broschyrer finns vid Kulturmagasinet och Muninvägen i Granlo.

Karta finns även att ladda ner på www.hjart-lung.se/halsansstig/slingor.asp